

воєнний стан, коли є нагальна потреба підтримати українських військових та постраждалих від війни мирних жителів, волонтерський рух є не тільки затребуваним, але також потребує комплексної підтримки. В Україні волонтерство набрало обертів і сприяє соціальному розвитку, привертає увагу громадськості до соціально-економічних проблем та вирішує потреби соціально незахищених верств населення. Волонтерський рух також відображає альтруїзм і щедрість українського народу, його здатність співчувати та готовність піклуватися про інших.

Список використаних джерел

1. Вайнола Р., Капська А., Комарова н. та ін. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку. К. : Академпрес, 1999. 112 с.;
2. Івченко Н. М. Особливості розвитку волонтерського руху в Україні// *Теоретичні питання освіти та виховання: збірник наукових праць*. К., 2000. С. 90-93.;
3. Лях Т. Л. Волонтерство як суспільний феномен. *Проблеми педагогічних технологій: збірник наукових праць*. 2004. Вип. 3-4. С. 139–144.;
- 4.Юрченко І. В. Становлення і розвиток волонтерського руху в Україні. *Проблеми розвитку соціологічної теорії. Соціальні процеси в Україні: наукові доповіді і повідомлення IV Всеукраїнської соціологічної конференції*, 21 травня 2004 р., Київ. / за ред. В. Ворони, М. Шульги. К., 2004. С. 526 – 529.

Галина Олійник

*доцент кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Мишкун Діана

*бакалавр освітньої програми «Соціальна робота»
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

У статті розкрито основні проблеми людей похилого віку. Визначено, що соціальна робота з людьми похилого віку – багатоаспектна та багатопланова. Досліджено різні засоби і методи, які соціальні робітники використовують у своїй роботі, а саме: соціально-економічні; організаційно-розпорядчі; психолого-педагогічні. Зокрема проаналізовано складові елементи соціального захисту людей похилого віку на сучасному етапі – це надання видів соціальної допомоги з обліком законодавчо встановлених державою соціальних гарантій щодо соціального забезпечення.

Ключові слова: старість, соціальна робота, методика, підтримка, люди похилого віку.

Постановка проблеми. Соціально-демографічна ситуація у сучасному суспільстві характеризується зростанням кількості літніх і старих людей. Багато країн стикаються із проблемою «старіння суспільства». Тим і пояснюється підвищений інтерес саме до цієї вікової групи.

Зі стрімким старінням населення зростає потреба у вивченні та застосуванні ефективних методик соціальної роботи з людьми похилого віку. Старість супроводжується рядом фізичних, психологічних та соціальних проблем, які потребують уваги та підтримки.

Про стабільне зростання кількості людей похилого віку в загальній структурі населення нашої держави, свідчать дані демографічних досліджень. Зараз кожен п'ятий громадянин України досяг 60-річного віку. Певна кількість осіб 65 років, які у 1994 році склали 14%, у 2025 зросте до 21.

Аналіз наукових робіт свідчить про те, що останнім часом в літературі дедалі більш актуальними стають дослідження, присвячені специфіці соціальної роботи з людьми похилого віку, які авторами І. Зверевою, А. Капською, Л. Тюптя та Е. Холостовою. Багато дослідників зосереджуються на вивченні технологій соціально-педагогічної діяльності, а також на питаннях організації підтримки людей похилого віку (Н. Гарашкіна, Н. Шмельова, Л. Мардахаєв, В. Фокін, Б. Алмазов, Н. Басов). Також у роботах М. Лукашевич, Т. Семигіної, А. Капської, В. Яценко та

інших дослідників розглядаються різні аспекти соціальної роботи зі старшими людьми.

Мета статті – розглянути унікальні аспекти діяльності соціальних працівників у роботі з людьми похилого віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливістю старіння є те, що визначити точний вік, коли починається процес старіння надзвичайно важке завдання. Люди однакового віку можуть перебувати на різних етапах цього процесу, з тим, що деякі зберігають чудову фізичну форму та розумову активність, а в інших виникають певні проблеми. Визначено, що процес старіння має тісний зв'язок із зростанням кількості осіб похилого віку, які стають хворими і потребують соціального захисту, опіки, догляду та тривалого лікування через різні захворювання, які є характерними для цієї групи. Усі громадяни похилого віку мають повний обсяг соціально-економічних та особистих прав і свобод, які гарантовані Конституцією та іншими законодавчими документами. Проте, процес старіння супроводжується змінами у соціальному статусі, що включає зупинення або обмеження трудової та суспільної активності, перегляд цінностей, життєвого стилю та способу спілкування. Спеціаліст у галузі соціальної роботи - фахівець, який надає підтримку та послуги різним категоріям населення та окремим особам, що потребують соціальної допомоги, захисту та психологічної підтримки [1].

Соціальна робота з людьми похилого віку – багатоаспектна та багатопланова. Вона зачіпає такі сфери життєдіяльності, як організація дозвілля, подолання криз, здоров'я, фінанси, і в нашій країні проводиться за такими напрямками як: соціальна допомога та догляд в стаціонарних установах Міністерства праці і соціальної політики України; соціальна підтримка та догляд вдома; соціальна допомога, соціальна робота з людьми похилого віку в територіальних центрах і відділеннях денного перебування; соціальне забезпечення, тобто створення необхідних

матеріальних і фінансових умов для підтримання нормальної життєдіяльності.

У сучасних умовах складовою частиною соціального захисту осіб похилого віку є надання різноманітної соціальної допомоги, включаючи грошову або натуральну допомогу, а також надання послуг чи пільг, забезпечене врахуванням законодавчо встановлених соціальних гарантій державою у сфері соціального забезпечення. Зазвичай це включає періодичні та одноразові доплати до пенсій, видання продуктів та послуг з метою надання цільової та індивідуалізованої соціальної підтримки цій категорії населення, а також вжиття заходів для розв'язання або зменшення критичних життєвих ситуацій, що виникають внаслідок невивідних соціально-економічних умов.

Спеціалісти соціальної роботи користуються різноманітними засобами та методами, такими як:

- соціально-економічні (надання матеріальної та фінансової підтримки, допомога у користуванні пільгами та компенсаціями, організація догляду та домашнього обслуговування тощо);

- організаційно-розпорядчі (встановлення правил та процедур діяльності соціальних служб, консультування клієнтів щодо отримання послуг; ці методи базуються на нормативно-правових документах, що регулюють цю діяльність);

- психолого-педагогічні (безпосередня взаємодія з клієнтом за допомогою соціально-психологічних та педагогічних методів для зміни його поведінки, самопочуття та інше - підтримка, надання інформації, пояснення, рекомендації, моральне підбадьорення та інші форми впливу).

Отже, варто зазначити, що станом на сьогодні потреба в удосконаленні системи надання соціальних послуг і допомоги людям похилого віку є актуальною та потребує дослідження і введення нових та перспективних ідей.

Однією з ключових методик соціальної роботи з людьми похилого віку є індивідуальний підхід до кожного клієнта. Це передбачає розуміння потреб, побажань та можливостей конкретної людини. До інших методик належить організація соціальних заходів та програм спрямованих на підтримку похилого населення, включаючи клуби для пенсіонерів, курси розширення навичок та реабілітаційні програми.

Окремою складовою методики є співпраця з родинами та опікунами людей похилого віку, щоб забезпечити їм необхідну підтримку та допомогу. Крім того, важливою частиною є психосоціальна підтримка, що включає у себе консультування та психологічну підтримку для подолання відчуття самотності, депресії та стресу [3].

Проблеми людей похилого віку, пов'язані з віковими змінами:

– фізичні зміни: зменшення зросту людини, суглоби стають менш рухливими, утруднюючи рухи; погіршення слуху, зниження гостроти зору, больові пороги стають вище, хронічні захворювання кістково-м'язової, серцево-судинної та нервової системи;

– психоемоційні: відчуття власної непотрібності, втрата впевненості в собі, відчуття самотності та ізольованості, втрата пам'яті, стрес, старечі психози, тривалі депресії;

– соціальні зміни: включають в себе переїзд в інше місце проживання, участь у нових соціальних активностях, освіту та створення нових соціальних зв'язків [2].

Висновки. Отже, методика соціальної роботи з людьми похилого віку є важливою складовою діяльності соціальних служб. Використання ефективних методик сприяє поліпшенню якості життя похилого населення та сприяє їхньому соціальному включенню. Для подальших досліджень важливо зосередитися на розвитку нових підходів до роботи з цільовою аудиторією та вдосконаленні існуючих методик з метою максимальної ефективності і покращення якості послуг.

Список використаних джерел

1. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ. І. Б. Іванова (9)
Київ. Університет «Україна». 2023. URL:
https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/ivanova_i_b_socialna_robota_z_ludmi_pohilogo_viku.pdf (дата звернення: 10.04.2024).
2. ЕМОЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики.* (94) 2017. URL:
<http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2017/73/10.pdf>
3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ Олена Балдинюк (13)
https://library.udpu.edu.ua/library_files/soc_robota_soc_osvita/2018_1/5.pdf

Катерина Олійник

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький*

НАРАТИВНА ТЕРАПІЯ ДЛЯ РОБОТИ З ЖЕРТВАМИ ТРАВМАТИЧНИХ ПОДІЙ

Наративна терапія виступає ефективним підходом у роботі з жертвами травматичних подій, зосереджуючись на потенціалі особистих розповідей та їхньому переосмисленні. Вона дозволяє людям переоцінити свої внутрішні сили і ресурси, відновлюючи контроль над власним життям. Використовуючи методи екстерналізації (дистанціювання від проблеми), аналізу наслідків, реконструкції нарративу, а також роботи з зовнішніми свідками, наративна терапія створює безпечний простір для поділу та переосмислення особистих історій. Такий підхід не лише сприяє емоційному зціленню, але й підтримує розвиток особистісного зростання та покращення якості життя жертв травм.

Ключові слова: *наративна терапія, методи, принципи, підходи, травматичні події.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному суспільстві, де люди стикаються з різноманітними формами травм виникає нагальна потреба в ефективних методах психотерапії, що допомагають цим особам